

Begroting 2025 - inbreng D66

Voorzitter,

Tijd kunnen we alleen achteraf begrijpen. Maar moeten we voorwaarts leven.

Deze week las ik de net gepresenteerde, herziene Canon van Limburg. En dacht ik vooral aan deze wijze woorden van Kierkegaard.

Want terwijl ik zo door eeuwen van onze gedeelde geschiedenis heen bladerde, vroeg ik me eigenlijk vooral af:

Hoe ziet het volgende hoofdstuk eruit? Het onze? Ook deze tijd zal immers ooit die goede oude zijn.

Hoe moeten de historici van de toekomst ons nou duiden? Een generatie die al lang wist over de crises die op hen afkwamen, en tegelijkertijd zo weinig deed om ze te voorkomen?

Wat zullen de archeologen van de volgende eeuw denken, als ze digitaal opgravingen doen in onze whatsappgroepen en zien dat we al die technologie en kunstmatige intelligentie hadden. Maar dat we die in de praktijk vooral gebruikten om elkaar in groepen grapjes, stickers en kattenfilmpjes te sturen?

Voorzitter,

Als de canon van Limburg ons één ding leert is het dat Limburg altijd een grensgebied was. Gewend om internationaal te zijn, denken en handelen. En mee te bewegen met de tijd en veranderende omstandigheden.

Hadden de Romeinen immers gedacht 'alles moet blijven zoals het was', dan was Heerlen misschien nooit gesticht, of Maastricht.

Waren de Amerikanen druk geweest met het bewaken van de grens, dan had men in Zuid-Limburg de barre hongerwinter van 1945 meegemaakt, in plaats van als eerste van Nederland bevrijd te zijn.

Was in deze zaal waar wij vergaderen niet het verdrag van Maastricht getekend, dan moesten Limburgers nog steeds zo'n beetje standaard drie valuta op zak hebben.

Het is in onze hele geschiedenis onze ligging in het hart van Europa geweest dat Limburg zo gewild heeft gemaakt. Het Limburg als provincie zoals wij nu kennen bestaat pas relatief kort. Dit stukje

land is Spaans, Duits, Hollands, Oostenrijks of Frans geweest. Wat constant is gebleven is dat de mensen op dit stukje land, de Limburgers, daar telkens het beste van hebben gemaakt.

Het is aan ons in onze tijd om aan die opdracht opnieuw invulling te geven. Niet alleen vanuit angst in een wereld op drift met steeds grotere en engere machthebbers. Of vanuit praktische overwegingen, van tanken en Trinkgut tot het water dat over grenzen stroomt. Maar simpelweg omdat Limburgers Europeanen zijn in het diepste van hun wezen. En er geen alternatief is.

Voorzitter,

Wat wordt het verhaal van onze tijd? Wat is Limburg anno 2024?

Willen we alles wat we willen en moeten waarmaken, dan hebben we 7 keer de oppervlakte van onze provincie nodig. Onze geschiedenis leert ook dat land ver- of heroveren best lastig is. Dus is het aan ons om de woorden en waarden van dit hoofdstuk zorgvuldig te kiezen.

Voorzitter,

Het verhaal van Limburg gaat vandaag over de cijfers.

Begroting & najaarsnota

Voor ons ligt een sluitende begroting met een resultaat van 21,97 miljoen. Namens D66 complimenten voor de gedegenheid van ons financiële beleid. De politieke vraag van vandaag is: is deze balans positief?

Kort samengevat: we hebben het College op pad gestuurd met beleid en geld en daar is een aanzienlijk deel van in de schatkist blijven plakken.

Omdat we de handjes niet hebben, intern én extern, om het op te pakken.

Omdat we de randvoorwaarden niet hebben, van elektriciteit tot rijksbeleid om tot uitvoering te komen.

De felicitaties die het College en deze coalitie zichzelf uitdeelt dat de taakstelling al in het tweede jaar van deze periode is behaald, deelt D66 dan ook niet.

We lopen achter in de realisatie: dat is wat D66 betreft wat deze balans laat zien. Onze oproep aan GS is dan ook: kom voordat u naar buiten gaat met de boodschap van bezuinigingen, eerst eens terug naar binnen met een analyse van waarom er telkens zoveel geld niet uitgegeven wordt.

>>>

Vestigingsklimaat

Voorzitter,

Terwijl het kabinet van 'elke regio telt' de ene na de andere rampzalige maatregel voor onze regio aankondigt, blijft het vanuit Gouvernement opvallend stil.

Maakt dit College zich geen zorgen over ons vestigingsklimaat en de toekomst van onze arbeidsmarkt én regio, nu het bestaansrecht van onze Limburgse onderwijsinstellingen zó onder druk komt te staan?

Als een bedrijf met 4000 werknemers in toekomstproblemen komt, zijn wij met plezier bereid een gigantisch dure autoweg aan te leggen. Nu grote instellingen die samen meer dan 10.000 werknemers hebben door overheidsbeleid dreigen gigantisch te moeten krimpen, doen wij...

Wat precies?

Waar is ons College nu in Den Haag telkens opnieuw wetgeving wordt aangekondigd die Limburg direct raakt? Limburgse burgemeesters staan samen op om onze provincie te verdedigen, maar dit College ontbreekt telkens als ondertekenaar van de brieven. Waar zijn wij? Wordt er niet naar ons geluisterd, of kiest dit College ervoor zich niet uit te spreken?

Waar blijven uw voorstellen aan ons, om voor onze regio of dan toch tenminste als aandeelhouder in de Brightlandscampussen, actie te ondernemen om de Limburgse uitzonderingspositie te bewerkstelligen?

D66 hoort en ziet het niet, voorzitter. De reactie op het regeerprogramma is positief, vol van kansen voor Limburg terwijl over de bedreigingen vanuit dit huis niet wordt gerept.

Maar hoe leggen we die Einstein-telescoop aan dan, zonder internationale onderzoekers en toekomstige studenten?

Hoe verduurzamen we Chemelot zonder internationale medewerkers?

Hoe dan? Vraagt D66 zich af. Uw College niet? Graag een reflectie.

Kansen, cultuur & sport

Voorzitter,

Gisteren werd een onderzoek gepresenteerd dat aantoonde dat kinderen die beperkt toegang hebben tot sport en cultuur gemiddeld gezien een lager schooladvies krijgen. In totaal zijn meer dan honderdduizend kinderen daar de dupe van. Ook in Limburg zijn er wijken waar kinderen

structureel minder de kans krijgt om hun volledige potentieel te ontwikkelen. Dat is niet alleen woestmakend, vind ik persoonlijk, maar ook de allerstomste investering die wij kunnen doen in de toekomst van onze economie en arbeidsmarkt.

Het nieuwe kabinet bezuinigt op beweegonderwijs en cultuureducatie en verhoogt de BTW. Onze vraag aan het College is: wat zijn de gevolgen voor ons programma cultuureducatie met kwaliteit en onze provinciale ambities op cultuur en sport?

En wat doen wij, samen met onze partners, vanuit Limburg?

Voorzitter,

D66 is niet tegen verstandige bezuinigingen. Maar dit College kiest ervoor om, vooruitlopend op een bredere taakstelling 'alvast' tien procent te korten op het LIOF. Dat is, om dan maar met de Engelsen te spreken 'penny wise, pound foolish'. Juist in een tijd waar ondernemers gigantische vraagstukken te verhapstukken krijgen met de ene crisis en transitie na de ander, bezuinigen wij alvast de ondersteuning die daarbij kan helpen en goed functioneert weg.

Waarom? Is onze vraag aan het College? Bij het beleidskader wordt LIOF nog onmisbaar genoemd. Nu deze korting. Wat is er in de tussentijd veranderd dat deze korting nú noodzakelijk is, met een positief begrotingsresultaat?

Als we taakstellingen gaan invoeren, waarom dan deze al nu? Is dat naast inhoudelijk ook redelijk, als we dat bij alle andere deelnemingen die vaak wél geïndexeerd werden voor loonkosten, niet doen?

Limburg kan haar uitvoeringskracht niet missen, dát is wat de onderbesteding van deze begroting laat zien. Ik dien namens D66 daarom een amendement in om deze bezuiniging het komende begrotingsjaar terug te draaien.

Natuur & landbouw & gebiedsdialoog

Voorzitter,

Het kabinetsbeleid verandert zo snel dat het voor wie het volgt soms bijna een tenniswedstrijd lijkt.

Maar terwijl aanvullende middelen vooralsnog uitblijven, groeien onze problemen als het gaat om vergunningverlening, onder andere aan PAS-melders. Vanaf medio volgend jaar moet de provincie zelfs gaan handhaven. Hoe staan we daar op dit moment voor en in? Is er zicht op oplossingen? Zo nee, wat doet onze provincie op dit moment? Graag een reflectie van ons College.

Medio november start de bodemprocedure die Greenpeace start tegen de Staat. De kortgedingrechter stelde al vast dat de overheid er rekening mee moet houden dat het bestaande beleid "ernstig tekortschiet om de dreigende verdere verslechtering van de habitats op de Rode Lijst te voorkomen." Inmiddels heeft de BBB-minister van Landbouw het bestaande NPLG afgeschaft.

Maakt Limburg zich al zorgen over een eventuele uitspraak? Bereiden we ons hierop voor? Graag een reactie van de gedeputeerde hierop.

Voorzitter,

Hoe groot het probleem ook is, de oplossing vinden we alleen samen én lokaal. Met de keuzes van dit kabinet komen ook de gebiedsdialogen abrupt tot een halt. D66 vindt dat geen goed idee.

Wat doet het College om met deelnemers aan tafel te blijven en perspectief te bieden voor de toekomst? Wij horen veel onrust en zorgwekkende geluiden.

De provincie kán hier die betrouwbare overheid zijn die rust brengt en partijen aan tafel houdt. Wat D66 betreft is dát wat we doen. We dienen daarvoor een motie in.

Mobiliteit

D66 strijdt voor duurzame mobiliteit in Limburg. De fiets! Dus. En de trein. Bij de vorige begroting lichten we er één verbinding uit: de nachttrein doortrekken naar Aken. We hebben inmiddels vernomen wat niet mogelijk is en welke kansen er zijn, die willen we benutten om weer een stap te zetten. Daarom dienen we vandaag een nieuwe motie in, om deze verbinding werkelijkheid te maken.

Wat betreft de internationale verbindingen: kan het College ons helpen om die nog steviger in de Limburgse concessie te verankeren? Kunnen we meer grip op de (toekomst) van de verbinding naar Luik krijgen, wanneer de provincie op het Nederlandse deel de enige vervoersautoriteit zou zijn? Wat is daar voor nodig? Op het traject naar Aken kampen we met personeels- en capaciteitsproblemen. Kan een verdubbeling van het spoor naar de grens vanaf Landgraaf helpen bij die capaciteitsproblemen, en is dit al bij het Rijk aangekaart?

Klimaat & energie

Voorzitter,

Ik sta hier al vijf begrotingen met ongeduld over energie. En dat ongeduld is deze periode alleen maar méér gegroeid. Terwijl het nu het kouder wordt de energierekening van huishoudens opnieuw 400 euro duurder wordt stelt onze begroting 'dat er nog wordt getracht de doelen van de PES te behalen' en dat 'omdat de doelen voor 2030 zijn nog voldoende tijd is om die te behalen'.

En zo staat energie-infrastructuur en al onze indicatoren 'energie' op groen.

Maar de bankrekening van gezinnen in kwetsbare omstandigheden met deze energieprijzen in het ród; De seinen voor nieuwe woningbouwplannen die niet kunnen worden aangesloten? Op rood. De toekomstscenario's van bedrijven als MOSA maar zeker ook cluster 3? Knalrood.

Vindt uw College dan echt dat deze indicator terecht op groen staat?

Wonen

Voorzitter, ook de woningmarkt is in crisis. D66 wil dat Limburgers een thuis kunnen vinden en dat is nog veel te vaak niet het geval. Maar we zijn positief over de rol die de provincie hier pakt, richting Rijk én gemeenten. We zien goede stappen en roepen de gedeputeerde op: wacht niet op morgen of Den Haag maar doe vooral vandaag! Weet dat u bij goede voorstellen D66 altijd aan uw zijde vindt. We dienen hierover een motie in om vooral jongeren bij het denken over de toekomst meer te betrekken.

Tot slot, voorzitter,

Uit onze rijke geschiedenis blijkt dat Limburg historisch altijd haar eigen weg heeft gekozen. Ik begon met de canon en eindig met de oproep: laten we niet Den Haag nazingen maar voor de muziek uit durven blijven lopen.